

Politika enakosti, enake možnosti med normo in stvarnostjo, feminizacija poklicev, revščina starejših žensk, podružinjanje skrbstvenega dela, dolgotrajna oskrba ... so teme, ki niso le ženske in niso nujne le v razpravah ob mednarodnem dnevu žensk. Dr. Majda Hrzenjak se z njimi kot raziskovalka ukvarja v okviru Mirovnega inštituta.

Skrbstveno delo postaviti visoko med prioritete

Slovenija se stara. Za starejše je potrebno poskrbeti. Med starejšimi je več žensk kot moških, ženske tudi že petnajst let v Sloveniji sprejemamo zakon o dolgotrajni oskrbi. Kje smo obstali?

Že samo to dolgo obdobje je znak, da ni prave politične volje, predvsem pa ni zavedanja v družbi, kako zelo odsotnost tega zakona in slaba urejenost tega področja vpliva na neenakost, ne samo žensk, ampak zelo prizadene zlasti revne.

Predlog, ki smo ga od ministrstva za zdravje vendarle dobili v javno razpravo, je doživel številne kritike, in koliko vem, je spet šel nazaj v predal in bo spet čakal novo vlado. To pomeni, da se je zadeva spet odložila za nedoločen čas.

Kaj je v predlagani ureditvi dolgotrajne oskrbe najbolj problematično?

Očitno je, da niso bile narejene nobene predhodne študije, kakšen učinek bi imela predlagana ureditev dolgotrajne oskrbe na ženske. Je pa to zelo pomembno, ker so ženske trikratno izpostavljene v odnosu do dolgotrajne oskrbe. Prvič so najbolj številčne neformalne skrbnice, torej tiste, ki v družini skrbijo za onemoglega starejšega. Drugič, dve tretjini uporabnic je žensk, ker imajo daljšo življenjsko dobo kot moški, hkrati pa so starejše ženske najbolj reven segment prebivalstva. Tretjič je tudi formalna oskrba feminizirana, v več kot 90 odstotkih so skrbstvene delavke ženske.

Kakšne analize so potrebne?

Kakšne bodo obremenitve žensk z neformalnim skrbstvenim delom, kako bodo starejše ženske sploh imele dostop do teh storitev kot uporabnice in kaj bo nov sistem pomenil za delovne pogoje tistih, ki skrbstveno delo opravljajo profesionalno. Zdaj so plače v tem sektorju minimalne, se bodo kaj povečale?

To je velik manko tega predloga. Drug pa je konceptualen. Sedanji predlog temelji na modelih iz Avstrije in Nemčije, kjer je dolgotrajna oskrba podružinjena. Ženske tam v velikem deležu delajo za polovični delovni čas ali izstopajo iz trga dela. Pri nas je večina žensk zaposlenih za polni delovni čas, zato to ni primerljivo. V Avstriji in Nemčiji ogromno tega dela opravijo migrantke v sivi ekonomiji. Ali res hočemo iti v to smer?

Obstaja kakšen sprejemljivejši model?

Seveda. Skandinavske rešitve so dosti bolj primerne za naš prostor. Mi že imamo sistem oskrbe, ki je verjetno eden najboljših v Evropi - to je sistem skrbi za otroke, ki je narejen po skandinavskem modelu oziroma smo ga gradili skupaj s Skandinavci.

Dolgotrajna oskrba v skandinavskem modelu je organizirana tako, da država

zagotavlja velik delež storitev in prevzema velik delež stroškov, storitve so javne in univerzalno dostopne. Ker so storitve pluralne, razširjene in javno financirane, sta samoplačniška siva ekonomija in trg minimalna, pojavljata se predvsem za nadstandardne storitve. Pomembno je, da stroški dolgotrajne oskrbe v ključnem trenutku ne bremenijo starostnika ali njegove družine. Za skandinavski sistem je značilno, da starši imajo obveznost skrbi za otroke, otroci pa nimajo dolžnosti preživljanja staršev. Oni imajo to filozofijo, da so se starši svobodno odločili za otroke, otroci pa se niso svobodno odločili za starše. Potrebno je prekiniti z ureditvijo, po kateri so otroci ali partnerji po zakonu dolžni doplačevati storitve. To je že sedaj glavni dejavnik podružinjanja skrbi za ekonomsko šibke in pomeni velik pritisk na ženske v revnih družinah, da naj prevzamejo neformalno oskrbo, zato da družina ne bo imela dodatnih finančnih bremen. Občina pri nas vstopa v sofinanciranje oskrbe samo v primerih, ko družina nima dovolj sredstev za preživljanje, in še takrat naredi zaznambo na nepremičnino in obremeni dediščino. In s tem se vzpostavlja strukturni mehanizem medgeneracijskega prenašanja revščine. To se mi zdi velik problem. Pri skandinavskem modelu je ključno tudi to, da obstaja možnost izbire. Družina ali starostnik sam se odloči, ali bo imel pomoč na domu, ali bo šel v institucijo ali uporabil kakšno tretjo obliko. V sedanjem predlogu v Sloveniji tega ni, ker sledi logiki deinstitucionalizacije, češ da je treba starostnika čim dalj časa ohraniti v domačem okolju.

Doma naj bi bilo najlepše.

Ja, argument je res ta, da naj bi si starostniki želeli ostati doma, čeprav ni nobene raziskave, ki bi to potrjevala. Veliko sta-

Majda Hrzenjak: »Trebalo se je upirati in upreti. Fino je bilo videti dvajset tisoč ljudi na cesti, in to v glavnem žensk.«

Foto M. M.

rejših sem slišala reči: »ne želim, da mi domači menjajo plenice«.

Sedanji predlog postavlja zelo visok vstopni prag glede na potrebe za institucionalno oskrbo, kar pomeni, da bodo samo skrajno obnemogli starejši upravičeni do institucionalne oskrbe. To omejuje svobodo izbire in obstoječe domove spreminja v negovalne bolnišnice. Starostniki so tako avtomatično potisnjeni v neformalno družinsko oskrbo, kar pomeni neplačano skrbstveno delo za predvsem ženske družinske članice: hčere, partnerke, snahe...

Lahko je vprašanje tudi, ali znamo vsi, kljub dobrnamernosti, doma res dovolj dobro poskrbeti za starostnika.

Res je, pridemo tudi do vprašanja kakovosti in enakosti dostopa do storitev profesionalne formalne oskrbe.

In kaj potem, ko ženska pusti službo in ostane doma, saj je to finančno za družino ugodneje, starostnik pa umre. Je mogoče predvideti, da jo bo služba čakala?

(Smeh) To bom vzela kot retorično vprašanje.

Mislim, da si ženske v Sloveniji težko privoščijo, da bi v obdobjih, ko imajo večkratna skrbstvena bremena, ko skrbijo za družino, za nedorasle otroke ali že mogoče vnuke in hkrati za starostnike, zapustile trg dela ali da bi skrajšale zaradi tega delovni čas. Mislim, da pregorevajo. Opravljajo vso to dvo-, trikratno skrbstveno delo, hkrati pa še svojo polno službo. To je eden od dejavnikov, ki zelo slabo vpliva na njihovo zdravje. Lahko si predstavljamo, da ženska v takšnih razmerah nima časa za počitek, niti za rekreacijo, niti za skrb zase.

Nekje vzameš. In to storiš pri sebi ...

... ker pri tistih, ki potrebujejo oskrbo, ne moreš.

Kje so v tej zgodbi moški?

Predvsem mednarodne raziskave, pri nas se s tem raziskovalno bolj malo ukvarjamo, kažejo, da so moški približno v 30 odstotkih udeleženi v skrbi za starejše, malo več kot 70 odstotkov pokrijejo ženske. Pri tem pa moški delajo drugače. Pogosteje prevzemajo podporno vlogo in asistirajo partnerki pri skrbi za družinske člane. Ali pa prevzemajo predvsem skrbi

za partnerko, redkeje za druge družinske člane. Moški ponavadi prispeva k družinskemu skrbstvenemu kapitalu tako, da skozi poroko vzpostavi dostop do ženske neformalne skrbnice. Tudi to je značilo za moške, da neformalno skrb prevzamejo, ko so že upokojeni; če se pojavi potreba po skrbi, ko so še aktivni na trgu dela, skrb delegirajo institucijam, drugim družinskim članicam ali pa si najdejo neko pomoč v sivi ekonomijo.

Pri ženskah je značilno, da v celotnem življenjskem poteku prehajajo iz ene vrste skrbi v druge. Iz skrbi za otroke v skrb za starše, za vnuke, za partnerjeve starše, pa mogoče še za partnerja, dokler na koncu ne ostanejo same. Pri ženskah govorimo o začaranem krogu skrbi, mnoge sploh nimajo obdobja v življenju, ko ne bi skrbele za nekoga.

Se le zdi, ali moški vse bolj skrbijo za otroke?

Ja. Rekla bi, da je skrb za otroke postala pri moških trend, da si vključen, aktiven očka, da se to že spodobi, da je postalo na nek način že norma in standard. Ampak tukaj imamo spet določene niše, v katere vstopajo. Raziskave kažejo, da se več ukvarjajo z otroki v igri, gredo na sprehod, po otroka v vrtec, bistveno manj pa pri vsakdanjih rutinskih delih, kot so recimo hranjenje, umivanje itn.

Vključenost moških v skrb za otroke je v družbi že prepoznana kot pomembna za enakost spolov, medtem ko skrb za starejše še ni. To se mora spremeniti.

Tudi skrb za otroke včasih ni bila tudi »moška zadeva«. Kaj smo naredili, da zdaj je?

Odločilne so bile po moje državne politike – tudi pri tem smo sledili skandinavskemu zgledu - ki so omogočile očetovski dopust, ki je plačan in neprenosljiv. Sicer že od sedemdesetih let prejšnjega stoletja obstaja možnost, da si partnerja delita devet mesecev starševskega dopusta. Tu smo bili, takrat še v okviru nekdanje Jugoslavije, skupaj s Švedsko ena prvih držav, ki je starševski dopust uredila spolno nevtralnno. Vendar v vseh teh letih ta odstotek ostaja nizek, zdaj se vrti okoli 7 odstotkov moških, ki si delijo s partnerko starševski dopust, pa še to le kratko obdobje, kakšen mesec ali dva od devetih mesecev. To kaže, da je za vključenost moških ključen neprenosljiv očetovski dopust.

Je potrebno mednarodni dan žensk praznovati, poskrbeti, da ni prazen praznik?

Absolutno. Bolj nam govorijo, da smo že enaki, bolj je treba ta praznik praznovati, ker je osmi marec spominjanje na boj žensk proti nečloveškim delovnim pogojem, za boljšo plačo, za volilno pravico in proti nasilju. Zame ta praznik simbolizira to. Praznovati bi ga morali vsi. Ta praznik v današnjem času dobiva dodatno, veliko in pomembno težo.

Kako ga ti praznuješ?

Po navadi delovno, saj je to priložnost, da povem stvari, o katerih se mi zdi pomembno govoriti. Mora pa zraven biti rožica. (smeh) Če je slučajno ne dobim, si jo kupim sama.

A vendar se na nekaterih področjih trend obrača. Pred tremi desetletji je bilo le kakih sedem ali osem odstotkov moških prisotnih pri porodu, zdaj jih je že velika večina.

Spreminjanje praks očetovstva, vzpostavljanje novih pričakovanj do moških kot očetov je eno od področij spreminjanja sodobnih moškosti in razmerij med spoloma. Vključenost moških v skrbstvene aktivnosti spreminja tradicionalne spolne vloge. Te spremembe ne naslavljajo moške samo kot delavce, odgovorne za finančno preskrbljenost družine, ampak tudi kot očete, skrbnike in partnerje, torej tudi v intimnih in emocionalnih razsežnostih. Nekateri moški to doživljajo osvobodilno, omogoča jim prekiniti tradicionalno 'moško' držo podrejanja življenja delu, izgube intimnih povezanosti s partnerji, otroki in prijatelji.

Trend pa gre na nekaterih področjih v drugo smer. Včasih so bili učitelji, novinarji, zdravstveni delavci ... gospodje. Ta dela se feminizirajo, so vse manj ugledna in vse slabše plačana. Kaj je bilo prej, kura ali jajce? Je vse slabše, ker so prišle v te poklice ženske, ali so zato odšli moški?

Raziskave kažejo, da v sektorjih, ki so feminizirani, padejo dohodki in se poslabšajo pogoji dela.

Če vzameva za primer skrbstveni sektor. Ta je v Sloveniji visoko feminiziran, spolno segregiran. Vzgojiteljev v vrtcu je le dva odstotka, podobno je učiteljev v

nižjih razredih osnovne šole, še manj jih je v socialni oskrbi. Negovalcev starejših je nekoliko več, a ne presega desetih odstotkov, medicinskih bratov je okoli 15 odstotkov.

Ti dejavniki spola in družbenega podvrednotenja skrbstvenega dela se seštevajo. Socialne oskrbovalke, na primer, so v od 15. do 18. plačilnega razreda, prejemajo minimalno plačo in so zaposlene revne. Naši intervjuji kažejo, da si težko plačujejo dodatno zdravstveno zavarovanje, matere samohranilke sploh težko pridejo čez mesec, otrokovo štipendijo uporabljajo za plačevanje položnic, nekatere so celo upravičene do paketov humanitarne pomoči.

Vrednotenje tega dela je opredeljeno s kolektivnim sporazumom. Podpisniki so sindikati, delodajalci in država. Izhaja se iz tega, da je to delo, ki ne potrebuje nobenih kvalifikacij, dovolj je, da imaš osnovno šolo in opraviš tečaj socialne oskrbe. Ampak v resnici je to delo zelo kompleksno: gre za delo z umirajočimi, zelo bolnimi, njihovimi svojci, potrebne so improvizacije, dodatno izobraževanje, recimo za delo z demenčnimi, imajo administrativne obveznosti, delo na terenu, ogromno morajo imeti socialnih in praktičnih veščin.

Na Švedskem dohodek socialne oskrbovalke dosega 79 odstotkov povprečne plače, kar je tam povsem dostojen dohodek. Niso zaposlene revne kot pri nas, in to ne le zato, ker je Švedska bogatejša država, ampak tudi zato, ker je enakost spolov tam vrednota; in če je to femini-

Vsi moramo manj delati!

Majda Hrženjak je odbor ZSSS za enake možnosti letos povabil k uvodni besedi na okrogli mizi ob mednarodnem dnevu žensk, kjer bo govor o problematiki usklajevanja dela in zasebnosti. Pravi, da te fraze sama ne uporablja rada, saj se ji zdi, da legitimira cel kup negativni trendov, recimo prekarizacijo dela žensk. Pri tem misli tudi skrajšani delovni čas. »Delo za skrajšani delovni čas ne omogoča ekonomske neodvisnosti, napredovanja na delovnem mestu, prinaša slabše socialne pravice, nižjo pokojnino. Pri nas ga imamo uzakonjenega od leta 2004 kot ženskam prijazno politiko usklajevanja dela in skrbi za otroke. To se meni ne zdi ženskam prijazen ukrep.«

Fleksibilni delovniki, delo na domu, prilagojeni prihodi in odhodi z dela, neenakomerno razporejen delovni čas so po njenem mnenju le še povečali obseg dela. »To ni to, treba je delati manj,« pravi naša sogovornica. »Ne pravim, da je te možnosti treba ukiniti, pravi način usklajevanja bi zame bil skrajšani delovni čas za vse.«

ziran sektor, naj bo vsaj dobro plačan. Vrednota je na Švedskem tudi skrb drug za drugega. Pri nas pa je vse to le nepomembna tema.

Vrtci in domovi za starejše so polni. Bi privatizacija skrbstva še poslabšala možnost dostopa do teh storitev in položaja zaposlenih?

V Sloveniji se je na področju socialnega varstva začel proces privatizacije že v začetku devetdesetih let z idejo mešane ekonomije, s podeljevanjem koncesij zasebnikom. Domove starejših občanov gradijo zasebniki, stroške kreditov plačujejo uporabniki s tem, ko plačujejo polno oskrbo, ki je pri koncesionarjih vedno nekoliko višja kot v javnih domovih za starejše. To je eden velikih problemov.

Tako so te storitve bolj dostopne premo-

žnejšim, revni pa ostajajo v brezplačni neformalni oskrbi žensk v družini.

Oskrbovanje potrebujejo predvsem ženske, ki pa so zaradi plačne vrzeli slabše plačane in je zato pokojninska vrzel še večja. Kako revnim starostnicam omogočiti kakovostno oskrbo?

Naša in vsa evropska zakonodaja sicer govori o enakih možnostih in temelji na obravnavi spolno nevtralnega subjekta, ki pa je v dejanskem življenju ukrojen po meri moškega.

V resničnem življenju imajo moški in ženske različne življenjske poteke. Ženske rojevajo, skrbijo za otroke, zaradi kulturnega vzorca ali lastne izbire, sploh ni pomembno, saj moraš imeti tudi svobodno izbiro, da skrbiš za bližnjega. Zaradi prevzemanja skrbi v družini so lahko manj angažirane na trgu dela, kar pomeni manj možnosti napredovanja, nižje dohodke, manj možnosti varčevanja za starost. Poleg tega živijo dlje in pogosto ostanejo na starost same. In vse to pripelje do revščine starejših žensk.

Socialne politike so premalo občutljive za ta dejstva. To lahko vidimo na pokojninski zakonodaji, ki se spreminja tako, da se ukinjajo pozitivni ukrepi za ženske. Ti so bili, takrat, ko so bili uvedeni, v socializmu, kompenzacija za obsežno neplačano delo žensk v času celega življenja. To neplačano delo je pogoj gospodarstva in produkcije, saj brez novih ljudi in brez vsakodnevno preskrbljenih ljudi ni produkcije in neplačano delo žensk je tudi za državo brezplačna dopolnitev sistema blaginje. To delo je temelj socialne integracije in je bistveno za funkcioniranje družbe. Poleg enakomernješe porazdelitve tega dela so ključne javne, univerzalno dostopne storitve.

Nastaja koalicija za dolgotrajno oskrbo

Ta torek je društvo Ženski lobi Slovenije formalno naznanilo ustanovitev koalicije za dolgotrajno oskrbo, v katero bodo povabili vse, ki lahko kakorkoli prispevajo h konsenzu za ureditev tega pomembnega in vse bolj perečega družbenega področja in nastanku zakonodajne podlage za njegovo ureditev. ZSSS in nekateri drugi sindikati in sindikalne centrale so se na njihovo pobudo že pozitivno odzvali, pričakujejo pa tudi nevladne in delodajalske organizacije, delavke in delavce v oskrbi, strokovnjakinje in strokovnjake ...

V lobiju so nazadnje predlagani zakon zavrnili, zavedajo pa se, da je potreben nov, in to v čim krajšem času. V predvolilnem času od strank pričakujejo opredelitev do tega področja in zagotovilo, da ga bodo ustrezno sistemsko uredile najkasneje v enem letu po izvolitvi. Pri tem je potrebna politična volja in delo za ljudi, poudarjajo.

Dolgotrajna oskrba je investicija in ne le strošek. Sistemsko ureditev ne sme ljudi spreminjati v številke, zakon pa mora dolgotrajno oskrbo urediti tako, da bo javna, kakovostna, pluralna in dostopna vsem. V lobiju poudarjajo, da sistemsko ureditev ne sme spregledati nobene od skupin, ki dolgotrajno oskrbo potrebujejo (starejši, hendikepirani, ljudje z motnjami v duševnem zdravju), in njihovih potreb. Dobra podlaga je lahko skandinavski model.

Bi morali v prvi vrsti odločevalci spremeniti svoj pogled in sistem?

Vsekakor imajo politike zelo velik vpliv na realno življenje. To smo zelo dobro videli leta 2012, ko je začela veljati nova socialna zakonodaja, ki je ukinila državne pokojnine, prejemnice so bile v veliki večini ženske, in ki je prestavila varstveni dodatek med socialnovarstvene prejemke. Nemudoma se je revščina starejših žensk zelo povečala. To so bili popolnoma spolno slepi ukrepi. Narejen je bil velik korak nazaj na področju ekonomske varnosti žensk.

Problem je tudi, da je bil prej varstveni dodatek individualna pravica, dodatek k prenizki pokojnini posameznice, ne glede na premoženje celotnega gospodinjstva. Zdaj ko je to socialnovarstveni ukrep, se to upošteva, čeprav je ženska lahko sama zelo revna. Lahko, da je bila celo življenje gospodinja in je s svojim neplačanim delom partnerju omogočala gradnjo kariere in dober zaslužek, ta pa ni nujno, da ga je delil z njo. Ne moremo izhajati iz tega, da je družina mesto harmonije, če vemo, da je ravno obratno, da je to mesto merjenja moči, bojov, konfliktov, ki potekajo tudi na ekonomskem področju.

To pomeni, da je prikrite revščine žensk še bistveno več.

Na potezi ni le ministrstvo, ki je pristojno za socialo?

Problem je širši. Živimo v času neoliberalizma, kjer je politika postala ekonomija. Jedro politike je omogočanje nemotene in čim večje rasti gospodarstva, cel kup drugih problemov, tudi

neenakosti, skrbi za druge, se marginalizira. Kot da bo nevidna roka trga rešila vse sama.

Je mogoče to rešiti znotraj kapitalizma?

Neoliberalni kapitalizem je zelo zaostрил razmere in dela na področju enakosti korake nazaj. Vidim ga kot esenco kapitalizma. To je sistem, ki temelji na maksimizaciji zasebnih profitov. In to se zdaj dogaja, saj vidimo, da imajo multinacionalke že večjo besedo kot nacionalne države. V tem trendu ne vidim izhoda, ne bi pa rada bila pesimistična ali celo katastrofična, saj hkrati postaja bolj transparentno vse, kar je narobe. Tega se čedalje več ljudi tudi zaveda in na obrobjih družbe se pojavljajo nove podobe družbenega reda, ki bi bil bolj enak in pravičen.

Smiselno in nujno je bili kritičen do obstoječega stanja in se povezovati s točkami, otoki, kjer se vzpostavljajo neke alternative. Feministično gibanje in vsi boji za enakost žensk imajo tu pomembno vlogo, saj imajo veliko pokazati, ker so si ženske veliko izborile in so primer dobre prakse, kako se je treba boriti za enakost. Danes morajo iti boji žensk z roko v roki z boji za razredno enakost in bolj pravično družbo.

Moč žensk je zelo velika ravno zaradi skrbstvenega dela. Predstavljam si, kaj bi se zgodilo, ko bi vse naenkrat reklo, da tega ne bomo več delale.

Možnost upora je.

Mojca Matoz

Proračun za ljudi, ne za Trdnjavo Evropo!

Evropska konfederacija sindikatov (EKS) pričakuje proračun EU, ki bo namenjen tudi delovnim ljudem, ne samo obrambi, varnosti in nadzoru meja. Birokrati EU za te namene predvidevajo zvišanje, za kohezijske politike pa znižanje izdatkov.

EKS od proračunskih načrtov za čas po letu 2020 pričakuje, da bodo presegle »možnosti«, ki jih je kot izhodišče pripravila evropska komisija. Ta je v dokumentu »Nov in sodoben večletni finančni okvir« zastavila proračunsko porabo, ki jo moramo, kot pravi konfederalni sekretar EKS **Thiébaud Weber**, zavrniti, če hočemo »proračun za delovne ljudi, ne pa za Trdnjavo Evropo«.

Bruselj je povsem spregledal **področje digitalizacije**; edini **napredek na socialnem področju**, za katerega se zavzemajo, je krepitev izmenjave šolajoče se mladine, pozabili pa so tudi na **podnebne politike, pravični prehod v nizkoogljično družbo** in vire za **uvejavljanje evropskega stebra socialnih pravic**. Proračun mora zagotavljati tudi pravico do pravične plače, ravnotežje med delom in življenjem, dostojno delo in kakovostno izobrazbo je poudaril predstavnik EKS, zato pričakujejo večji proračun EU, vsaj polovico bi ga morali sestavljati lastni viri EU, izdatnejši in bolj dolgoročen investicijski program, večje kohezijske sklade in vsaj 30-odstotkov njihovih sredstev za uveljavljanje evropskega stebra socialnih pravic. EU pa bi morala oblikovati evropski tranzicijski sklad za blaženje posledic strukturnih ekonomskih sprememb (digitalizacije, avtomatizacije, razogljičenja in globalizacije).

M. B.

ČLANICE IN ČLANI SINDIKATOV ZSSS ! KARTICA UGODNOSTI ZSSS VAM PRINAŠA ŠTEVILNE PREDNOSTI:

- osebni račun z rednimi prilivi **2 leti brez stroškov vodenja**, po dveh letih pa so stroški vodenja samo **0,75 €/meseč**,
- pridobitev limita ali premostitvenega kredita za prenos osebnega računa z druge banke,
- direktne obremenitve samo **0,18 €**,
- brez nadomestila za dvige na bankomatih v evroobmočju,
- MasterCard kartica z odloženim plačilom prvo leto brez nadomestila, naslednja leta pa samo **8 €**,
- spletna banka Dh-Plus brez pristopnine, mesečno nadomestilo samo **0,20 €**, plačila samo **0,25 €**,
- zelo ugodne potrošniške kredite do 10 let,
- zelo ugodne stanovanjske kredite do 30 let,
- 50 % nižji stroški od veljavne tarife za potrošniške kredite do 10 let, zavarovane z lastnim zavarovanjem
- zavarovanje kreditov urejamo s hipoteko, poroštvom in lastnim zavarovanjem,
- mesečni stroški vodenja kredita so **1,50 EUR**,
- tekoči in dodatni limit obrestujemo samo **6,00 %**,
- ugodne dijaške in študentske kredite za šolanje otrok članom sindikatov ZSSS, z odlogom vračanja kreditov za čas šolanja,
- ugodno **pokojninsko varčevanje** v hranilnici do 40 let,
- plačilo položnic, provizija samo **0,25 €**, za račun z rednimi prilivi.

Več o certifikatu: <https://nejugodnejsefinance.si/certifikati>

S PRENOSOM POSLOVANJA LAHKO PRIVARČUJETE VEČ KOT 200 EUR LETNO ! PRIČAKUJEMO VAS V NAŠIH POSLOVNIH ENOTAH

E-mail: info@delavska-hranilnica.si
Spletni naslov: www.delavska-hranilnica.si